

ІНФОРМАЦІОЛОГІЯ ЯК НАУКОВО-КОНЦЕПТУАЛЬНО-ПРАКСЕОЛОГІЧНА ПАРАДИГМА РОЗВИТКУ ГЛОБАЛЬНОЇ ІНФОРМАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ХХІ СТОЛІТТЯ

© Мельник В. В.

Міністерство освіти і науки України. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова Київ, Україна), E-mail : doc.v.melnik@mail.ru, ORCID 0000-0001-5976-5823

Актуальність теми дослідження в тому, що розкрито сутність і значення інформаціології, що представляє собою теоретичну і практичну засаду інформаційного забезпечення управління організацією. Виявлена сутність інформаціології як найважливішої парадигми ХХІ століття, що впливає на розвиток Інтернет та глобальної інформаційної системи. Головна мета – концептуалізація інформаціології як основи інформаційного забезпечення управління організацією в умовах становлення і розвитку глобальної інформаційної системи. Методологія – інформаціологічний підхід, що дозволяє глибоко проникнути в сутність інформаційного суспільства та виявити його проблеми. В основі дослідження – виявлення принципу розвитку глобальної інформаційної системи, в основі якої інформаційне забезпечення управління організацією. Наукова новизна дослідження – нові проблеми інформаційного забезпечення управління організацією, породжених еволюцією Інтернету, що вплинув на розвиток глобальної інформаційної системи. Доведено, що інформаціологія, Інтернет та глобальна інформаційна система тісно пов'язані між собою. Теоретичне і практичне значення роботи в тому, що це найсучасніша проблем, що розвивається у нас на очах. Висновок – розкрито концепти інформаціології як основи інформаційного забезпечення управління організацією в умовах становлення і розвитку глобальної інформаційної системи; показано еволюцію Інтернет як глобальної інформаційної системи; виявити напрями інформаційного забезпечення управління організацією в умовах глобальної інформаційної системи. Доведено, що інформаціологія сприяє забезпеченню національних інтересів високорозвинених країн, поліпшенню керованості економікою, слугує розвитку наукомістких виробництв і високих технологій, зростанню продуктивності праці, вдосконаленню соціально-економічних відносин, збагаченню духовного життя і подальшій демократизації суспільства.

Ключові слова: інформаціологія, інформаційне забезпечення, управління організацією, Інтернет, глобальна інформаційна система

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями

Інформаціологія як теоретична і праксіологічна основа інформаційного забезпечення управління організацією в умовах становлення і розвитку глобальної інформаційної системи – це новий спосіб розвитку, створений реструктуризацією способу виробництва в кінці ХХ ст. До розквіту інформаціології привела взаємодія між широкими програмами досліджень, великими ринками і розвинутими державами, так як при інформаційному способі розвитку джерелом продуктивності є технології виробництва, знання, обробка інформації. Головним джерелом продуктивності є сьогодні вплив знання на знання, що було відображено в авторській статті [10]. Постільки інформаціологія базується на технологіях знання та інформації, інформаційний спосіб розвитку передбачає тісний зв'язок між культурою і виробничими силами, між духом і матерією. Найважливішим є те, що інформаційна економіка зачіпає всю планету, передбачаючи або «включення» її, або «виключення» із процесів виробництва, обміну і

споживання. Тому в інформаційну еру ми можемо очікувати появи радикально нових форм соціальної взаємодії, соціального контролю і соціальних змін, пов'язаних з новими проблемами віртуальної реальності як простором соціалізації індивіда [1, с. 208-217].

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми, на яку спираються автори

Проблеми інформаціології як умови інформаційного забезпечення управління організацією в умовах розвитку Інтернет як глобальної інформаційної системи розглядали такі автори, як О. Дзьобань, В. , О. , М. Кириченко, О. Кивлюк, В. Мельник, Б. Свириденко, О. Пунченко, О. Соснін. Як відмічає А. Лазаревич у своєму доробку «Глобальне комунікаційне суспільство», «Інформаційні технології, породжені науково-технічним прогресом, сьогодні розглядаються скоріше як сфера соціальної системи, що має свої цінності і норми, статус і символи престижу. Іншими словами, це вже культурний феномен. Інформатизація породила нові напрями в науці і культурі, яка поступово змінює ареал соціальної реальності і духовного

життя людини в умовах формування інформаційного суспільства в Україні та світі [2, с.13-24].

Все, що відбувається у рамках інформаціології, здійснює безпосередній вплив на долі суспільства, змінює його культурні пріоритети і соціальну природу. Ми схвалюємо концептуальну парадигму інформаційного суспільства, яку розробили білоруські вчені – П. Водоп'янов, О. Зеленков, А. Лазаревич, Ч. Кірвель, В. Старжинський, В. Цепкало.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується стаття. Проблемна ситуація

Інформаціологія - це управління діяльністю організації відносно використання інформації в інтересах самої організації; забезпечення ефективного розвитку організації через посередництво регулювання різних її видів у процесі інформаційної діяльності та використання інформаційних технологій. Важливою складовою інформаціології є також створення і застосування засобів, механізмів захисту інформації як об'єкта відповідних процесів (інформаційна безпека). Як свідчить досвід індустріальних країн, інформаціологія сприяє забезпеченню національних інтересів, поліпшенню керованості економікою, слугує розвитку наукомістких виробництв і високих технологій, зростанню продуктивності праці, вдосконаленню соціально-економічних відносин, збагаченню духовного життя і подальшій демократизації, виявленню проблем геокультури як сучасного феномена [3, с. 487-492].

Мета наукового дослідження – концептуалізація інформаціології як умови інформаційного забезпечення управління організацією в умовах розвитку Інтернет як глобальної інформаційної системи

Дана мета реалізується в наступних задачах:

- розкрити розвиток інформаціології як інформаційного забезпечення управління організацією в умовах становлення і розвитку глобальної інформаційної системи;

- виявити сутність інформаціології як головної парадигми інформаційного суспільства XXI століття;

- розкрити концепти інформаціології як основи інформаційного забезпечення управління організацією в умовах становлення і розвитку глобальної інформаційної системи;

- показати еволюцію Інтернет як глобальної інформаційної системи;

- виявити напрями інформаційного забезпечення управління організацією в умовах глобальної інформаційної системи.

Обговорення проблеми

Про розвиток інформаціології як інформаційного забезпечення управління організацією в умовах становлення і розвитку глобальної інформаційної системи свідчить те, що нова архітектура економіки в умовах *неоінформаціології* все більше стає *сервісною економікою*, так як в структурі ВВП цих країн сфера послуг вже давно перевищила 60%, а частка обробної промисловості не досягає 20%. Тому не останню роль відіграють сьогодні і дослідження з інформаціології, які з філософсько-методологічних позицій повинні усвідомлювати всі процеси, що відбуваються у сучасному світі. Не випадково сьогодні виникають багато різноманітних видів і типів інформаціологічного *знання* – економіка інформаційно-комунікативних технологій, мережева економіка, економіка глобальних процесів, економіка інтелектуальної власності, інноваційна економіка, інвестиційна економіка (інвестиції в людський капітал), інформаційна економіка, соціальна економіка, економіка знань, екологія (наука, що досліджує еколого-економічні системи різного рівня), економіка природокористування. Інформаціологія як основа створення інноваційно-інформаційного управління має комплексний характер і передбачає кілька напрямів: формування і використання інформаційних ресурсів; створення, розвиток і використання інформаційних систем, телекомунікаційних мереж (автоматизованих інформаційних систем, банків і баз даних, баз знань тощо); інформаційних технологій збору, нагромадження, розповсюдження, зберігання інформації, доступу до неї на основі сучасної електронної обчислюваної та комунікаційної техніки, засобів зв'язку в умовах схоластичності інформаційного суспільства [4, с.143-148].

Інформаціологія як основа інформаційного забезпечення управління організацією в умовах становлення і розвитку глобальної інформаційної системи – це: а) сукупність інформативних відомостей, необхідних для активного впливу на керовану систему з метою її оптимізації; б) набір вузькоспеціалізованих даних, що продукуються у всіх сферах діяльності суспільства. При цьому дані – це сигнали, кількісні чи якісні, про об'єкт, які необхідно перетворити таким чином, щоб сформувати інформацію [5, с. 225-232]. Задачі інформаціології: 1) якісне інформаційне

забезпечення процесів управління в організації; 2) забезпечення управління обробки інформації на всіх рівнях; 3) забезпечення управління комунікаціями (спілкування – передача інформації від людини до людини). Інформаціологія стосується всіх функцій управління сучасної організації, а її зміст визначається концепцією про розвиток нової самостійної сфери знання – комунікаційних та інформаційних наук, які відповідають інформаційній парадигмі розвитку суспільства і мають власну специфіку поряд з іншими сферами наук (соціальними, гуманітарними, технічними, точними, природничими). Інформаціологія як наука тісно пов'язана з теорією інформації і комунікації, історією спеціальних і масових комунікацій, інформаційною інфраструктурою суспільства, теорією інформаційного суспільства, системою інформаційно-комунікаційних наук, інформаційно-комунікаційною політикою, інформаційним правом тощо. Інформаціологія як наука охоплює інформаційні ресурси, інформаційні системи, з ним тісно пов'язані штучний інтелект, телекомунікації, інформаційно-комунікаційна техніка і технології, методи дослідження інформаційних процесів. Інформаціологію слід аналізувати в контексті таких підходів, як організаційна комунікація, інформаційні послуги і маркетинг, методи організації суспільних зв'язків, дослідження ринку та аудиторії, фінансування інформаційної діяльності, комерційне право, семіотика реклами, моделювання інформаційних процесів в контексті інформатизації суспільства [6, с.222-226].

Концепти інформаціології як основи інформаційного забезпечення управління організацією в умовах становлення і розвитку глобальної інформаційної системи варіюються у широкому спектрі: від традиційного розуміння інформаційного обслуговування до загальної теорії управління. Умовно слід виділити наступні найбільш популярні трактування інформаціології: 1) інформаційне забезпечення (у широкому змісті слова); 2) інформаційні ресурси та їх управління; 3) інформаційні послуги та їх підприємництво; 4) інформаційні системи та їх управління; 5) організації науково-дослідницької діяльності; 6) обробка та аналіз інформації; 7) офіс-менеджмент; 8) організація комунікації; 9) управління інформаційними технологіями; 10) стратегічне планування і менеджмент. Всі названі напрямки так чи інакше входять у рамки системи знання

інноваційно-інформаційного менеджменту і відображають різні його аспекти чи акцентують одну з структурних частин знання інформаціології. Інноваційно-інформаційний менеджмент є результатом інформаційно-технологічної революції, яка є сучасним етапом розвитку науково-технічного прогресу, коли інформація виступає найважливішим стратегічним ресурсом та інструментом управління суспільними і природними процесами, а найновіші технології – визначним фактором інноваційного розвитку [7, с. 192-200]. Інформація і найновіші технології, які на ній базуються, принципово змінюють і міждержавні, і міжособистісні відносини, які стали тепер оперативними, більш відкритими, доступними для широкої аудиторії і практично не залежать від відстані.

Під інформаціологією розуміється генералізація знання інформаційної і комунікаційної проблематики. У цьому відношенні концепт інформаціології приводиться у відповідність з тенденціями розвитку постіндустріального суспільства, коли інформація і комунікаційні зв'язки стають основним фактором і середовищем соціального існування. Виникає тип соціуму, основами саморозвитку якого виступає сам процес відтворення інформаційного поля Всесвіту. Інформаційний матеріал – це основа всієї управлінської діяльності. Можливості застосування інформаціології фактично не обмежені: виробничі, комерційні, культурні, медичні установи, державні, суспільні інституції. Як стиль мислення і діяльності, інформаціологія підкріплюється різноаспектними методичними комплексами, що охоплюють весь спектр знання і навичок організації комунікаційних та організаційних процесів: від техніки і технологій, інформаційних систем до інформаційного маркетингу, стратегічного планування і суспільних зв'язків (PR) в контексті інформатизації як фактора оптимізації ідеології інформаційного суспільства [8, с. 46-50].

Власне інформаціологія у теоретичному відношенні визначається як менеджмент інформаційних ресурсів, менеджмент комунікацій, менеджмент інформаційної обробки даних, менеджмент електронних документів, стратегічний менеджмент, управління інформаційними системами та інформаційними технологіями, програмного і технічного середовища для здійснення управління організацією. Інформаціологія в

організації виконує стратегічні, оперативні та адміністративні задачі. До числа стратегічних задач відносяться створення інформаційної інфраструктури організації та управління інформаційними технологіями. Отже, головною задачею інформаціології як основи інноваційно-інформаційного управління є інформаційна підтримка діяльності організації, так як стрімко розвивається інформаційно-комунікативне суспільство [9, с.266-278].

Витоки Інтернету можна знайти в ARPANET, комп'ютерній мережі, створеній Агенцією перспективних дослідницьких проєктів (ARPA), яка була створена в 1958 р. Міністерством оборони США з метою мобілізації дослідницьких ресурсів. ARPANET вийшла з одного з відділів ARPA - відомства технологій обробки інформації (IPTO), створеного в 1962 р, основою якого стала стимуляція досліджень у сфері інтерактивної обробки даних. У створенні ARPANET вбачали подальший розвиток глобальної інформаційної системи, в основі якої створення інтерактивної комп'ютерної мережі IPTO як революційної технології телекомунікаційної передачі, пакетної комутації децентралізованої гнучкої комунікаційної мережі. Наступним кроком стала реалізація можливості зв'язку ARPA-PRNET та SATNET як мережі мереж. Для того, щоб комп'ютерні мережі могли спілкуватися одна з одною, їм потрібні були стандартизовані комунікаційні протоколи, додавши міжмережевий протокол (IP) і випустивши TCP/IP протокол-стандарт, за яким Інтернет працює і зараз. У лютому 1990 р. технічно застаріла ARPANET була списана у резерв, а на 1990 р. більшість комп'ютерів в США мала мережеві можливості, чим створила підґрунтя для міжмережевого зв'язку, а у 1995 р. діяльність NSFNET була зупинена, що відкрило дорогу приватному управлінню Інтернетом. Після цього Інтернет швидко розрісся як глобальна мережа комп'ютерних мереж [10, с.208-217].

Проте сьогодні вже відомо, що ARPANET була не єдиним джерелом Інтернету. FIDONET працює за допомогою персональних комп'ютерів стандартних телефонних ліній і залишається найдешевшою та найдоступнішою мережею комп'ютерних комунікацій у світі. У 2000 р. вона нараховувала більше 40 000 вузлів та близько 3 млн. користувачів, хоча це репрезентувало тільки крихітну частину загального використання Інтернету. FIDONET стала впливовим фактором в конфігурації світового Інтернету. Вирішальна тенденція в

комп'ютерних мережах виникла зі спільноти користувачів UNIX як операційна система, розроблена в лабораторіях BEL та репрезентована у 1974 р. університетам, а у 1979 р. була розроблена програма зв'язку між комп'ютерами UNIX дозволила сформуватися мережам комп'ютерних комунікацій (USENET NEWS), що суттєво розширило практику комп'ютерних комунікацій. USENET став невід'ємним від ARPANET, що свідчить про те, що поступово злилися дві традиції й різні комп'ютерні мережі змогли спілкуватися і використовувати ту саму магістраль, а ці мережі зійшлися зрештою у вигляді Інтернет. Іншим значним наслідком традицій користувачів UNIX став «рухом відкритих джерел» як спроба зберегти доступ до усієї інформації щодо програмних систем відкритим [2]. Згодом Столлмен створив операційну систему GNU як альтернативу UNIX за умови поваги до положення COPyleft, під яким розуміється, що кожен, хто використовує програмне забезпечення, яке зробилося вільним, має у відповідь поширити геокультурні цінності світового масштабу [11, с. 266-280].

Мережею покращений код цього програмного забезпечення. Результатом цієї ініціативи стало створення надійної операційної системи LINUX, яка постійно удосконалювалася працею тисячі хакерів та мільйонів користувачів, завдяки чому LINUX зараз широко вважається однією з найпередовіших операційних систем у світі. Так, більше 60% серверів всесвітньої павутини використовували APACHE, серверну програму з відкритим кодом, розроблену спільними зусиллями мережі програмістів UNIX. Згодом було впроваджено програмне забезпечення, яке дало можливість знаходити та вносити інформацію з будь-якого та до будь-якого комп'ютера, підключеного до Інтернету: HTTP, HTML і URI (пізніше названий URL). Бернерс-Лі побудував програму-браузер /редактор у 1990 р. і назвав цю гіпертекстову систему всесвітньою павутиною (WWW). Найбільш модифікованою версією WWW була MOSAIC, в яку ввели передову графічну спроможність для того, щоб зображення могли бути знайдені і передані Інтернетом. ARPA стало самостійно вирішувати, як стимулювати технологічні досягнення в ключових сферах, не придушуючи креативність, як головне джерело того, що врешті стало називатися Інтернетом. Згодом ARPA стала однією з найбільших у світі інституцій інноваційної технологічної політики і ключовим актором технологічної політики США. У 1983 р.

мережа розділилася на MILNET (військова) та ARPA-INTERNET (дослідницька) і в 1984 р. привела до створення NSFNET. З даного сценарію випливає, що без ARPA не було б ARPANET, а без ARPANET не існував би Інтернет, таким, яким ми його знаємо сьогодні. Інтернет пройшов довгий час еволюції з тих пір, коли розширився в інформаційному суспільстві, забезпеченому громадськими ресурсами та дослідженнями, яке не придушувало свободу думки та інновацій [12, с. 5-14].

Самі університети відіграли провідну роль у розширенні та інституалізації Інтернету, які внесли великий культурний та технологічний внесок. Поява персонального комп'ютера допомогла розширенню комп'ютерних мереж, прикладом чого є світове поширення FIDONET. Вплив автономних мереж став вирішальним у глобальній експансії комп'ютерних мереж, які з'явилися з культури свободи, відкритості. Інтернет продовжує розширюватися із безпрецедентною швидкістю не тільки по кількості мереж, але й в діапазоні прикладних програм, досягнувши відносної стабільності в управлінні, не піддаючись ані бюрократії, ані хаосу децентралізованої структури.

Інформаціологія як найважливіша парадигма розвитку Інтернет та глобальної інформаційної системи є основою інформаційного забезпечення управління організацією. Інформаційне забезпечення управління організацією в умовах глобальної інформаційної системи – це використання інформаційних систем і технологій, тобто інформатизація менеджменту, що представляє собою технологію, компонентами якої є документаційна інформація, технічні і програмні засоби забезпечення інформаційних процесів, а також нормативно встановлені процедури формування і використання інформаційних ресурсів. В основі інформаційного забезпечення управління організацією - категорія інформації, що являє собою комплексну категорію інформаційно-комунікативного менеджменту, тобто умову і засіб ділового спілкування; засіб доведення до суспільства свідчень про організацію; джерело свідчень про зовнішнє середовище; товар, а також самостійний фактор виробництва [13, с. 21-30]. Сформоване єдине комунікаційне середовище може успішно функціонувати лише при умові сумісності програмно-технічних засобів, що її забезпечують, та інформаційних ресурсів, що включені до діяльності організації. Необхідно звернути увагу на проблему переходу від

функціональної схеми управління до процесної, у рамках якої повинна здійснюватися внутрішня і зовнішня взаємодія всіх інституційних одиниць інноваційної економіки нового покоління. В економічно розвинутих країнах світу вже давно відмовилися від використання функціональної схеми управління організаціями (компаніями) і перейшли до більш ефективної процесної схеми управління.

Цьому сприяла розробка і широке запровадження програмних ERP-комплексів ІТ-компаніями. Інформаційне забезпечення управління організацією охоплює всі аспекти створення і використання інформаційних ресурсів, а саме підвищення ефективності діяльності організації на основі використання інформаційних систем (ІС) і технологій (ІТ). Таким чином, інформаційне забезпечення управління організацією в умовах глобальної інформаційної системи – це процеси створення, експлуатації і розвитку ІС організації (підприємства) Сфера професійної діяльності менеджера – це забезпечення ефективного управління інформаційними ресурсами і інформаційними системами на рівні організації, забезпечення використання інформації як стратегічного ресурсу, організація систем управління в галузі інформаційного бізнесу, удосконалення управління у відповідності з тенденціями соціально-економічного розвитку [2]. Об'єктами професійної діяльності менеджера є різні інформаційні ресурси та інформаційні системи організацій економічної, виробничої та соціальної сфери, інформаційні ресурси та інформаційні системи підрозділів систем управління організацією. Зростання ролі ІТ в організаціях приводить до збільшення ролі керівника ІТ-служби (СІО). Якщо на виробництві менеджер з ІТ деколи входить в правління підприємства, то в постіндустріальну епоху входить в топ менеджмент, а в організаціях інформаційної епохи він є основним менеджером, а роль СІО часто бере на себе генеральний директор (ректор).

Інформаційне забезпечення управління організацією в умовах глобальної інформаційної системи складає сукупність всіх задач управління, пов'язаних з формуванням і використанням інформації в усіх її формах і станах для досягнення поставлених цілей в організації. В основі інформаційного забезпечення інформаційний менеджмент, в основі якого інформатизація менеджменту або менеджмент інформатизації. Технології інформаційного забезпечення управління

організацією включають елементи, до яких відносяться: документаційна інформація, персонал, технічні і програмні засоби забезпечення інформаційних процесів, а також нормативно встановлені процедури формування і використання інформаційних ресурсів. Інформація представляє собою найважливіший фактор виробництва, який лежить в основі прийняття управлінських рішень.

Концепція інформаційного забезпечення управління організацією об'єднує наступні підходи: 1) економічний, що представляє залучення нової документованої інформації, виходячи з корисності та фінансових витрат; 2) аналітичної, що базується на аналізі потреб користувачів в інформації та комунікаціях; 3) організаційний, що розглядає інформаційні технології та їх вплив на організаційний розвиток; 4) системний, що розглядає обробку інформації на основі цілісного, системно орієнтованого, всеохоплюючого процесу обробки інформації в організації та оптимізації комунікаційних каналів [3]. Ми розрізняємо поняття «інформатизація менеджменту» і «менеджмент інформатизації». «Інформатизація менеджменту» включає: системи управлінської підтримки управлінських рішень та інформаційні системи в менеджменті, а «менеджмент інформатизації» включає управління інформаційними системами; управління індустрії інформатики; управління інформаційними ресурсами організації. Існують два основних напрямки інформаційного управління організацією.

Перший напрямок розглядає питання застосування інформаційних технологій з метою вирішення загальних задач менеджменту окремих організацій; класифікація інформаційних систем для бізнесу згідно функціональних ознак; аналіз готових рішень у сфері інформаційного суспільства та критерії вибору готових ІС; проблеми упровадження готових систем; питання підготовки персоналу організації до упровадження ІТ. Другий напрямок включає питання і задачі управління і розвитку ІС; є глобальним і відображає позицію спеціалістів у сфері ІС. Основні напрямки інформаційного забезпечення управління організацією націлені на управління інформаційною системою життєвого циклу організації; стратегічний розвиток ІС; маркетинг ІС. Інформаційне забезпечення управління організацією виконує стратегічні, оперативні та адміністративні задачі [14, с.24-31].

До числа стратегічних задач відносяться: створення інформаційної інфраструктури

організації та управління інформаційними технологіями. Оперативні та адміністративні задачі носять більш вузький і підпорядкований характер. Менеджер інформаційних систем - це співробітник, який займається плануванням у сфері ІСМ, приймає рішення про архітектуру і структуру системи, займається питаннями організації впровадження, експлуатації та супроводу ІС. Для ефективного виконання функцій він бере на себе питання технічного обслуговування та програмування [4].

Інформаційна структура організації.

Організація – це стабільна формальна соціальна структура, яка отримує ресурси з оточуючого світу і переробляє, отримуючи «продукт». Організація розділена на три рівні: 1) стратегічний; 2) тактичний; 3) оперативний. Класи інформаційних систем менеджменту: 1) Система управління знаннями підтримує знання і розвиток даних в організації. Мета цієї системи – допомогти організації інтегрувати нове знання в бізнесі і допомогти організації управляти потоком документів. 2) Системи експлуатаційного рівня – підтримують управління операціями, слідкують за елементарними діями організації. 3) Системи тактичного рівня управління розроблені, щоб обслуговувати контроль, управління, прийняття рішень та адміністративні дії середніх менеджерів. 4) Системи стратегічного рівня є інструментом допомоги керівникам вищого рівня і готують стратегічні пріоритети та тривалі інформаційні тренди; 5) Системи діалогової обробки запитів (TPS) – це ділові системи, що обслуговують експлуатаційний рівень організації, виконуючи і розраховуючи рутинні транзакції з метою ведення бізнесу. 6) Система роботи знання KWS та автоматизації діловодства OAS обслуговує інформаційні потреби на рівні знань організації. Системи автоматизації діловодства – це інформаційні додатки технології для збільшення продуктивності операторів при підтримці координації та типових офісних зв'язків. 7) Управлінські системи MIS – орієнтовані на внутрішню інформацію і виконання функцій планування, управління і прийняття рішень на управлінському рівні. 8) Системи підтримки рішень DSS підтримують слабо структурований і неструктурований прикладний аналіз, здійснюють допомогу в проектуванні і оцінці альтернатив, а також контроль за реалізацією. 9) Виконавчі системи підтримки прийняття рішень ESS використовуються старшими менеджерами і обслуговують стратегічний рівень організації. Призначені для

вирішення неструктурованих проблем і проведення системного аналізу оточуючого середовища, що здійснюють краще, чим будь-які прикладні та специфічні системи. Системи організаційного управління організацією можуть бути використані на різних рівнях управління з метою його інформаційного забезпечення [15].

Висновки.

Для того, щоб приймати участь у створенні інформаційного суспільства та його розвитку, користуватися у повній мірі благами та можливостями, людина повинна володіти певним потенціалом: уміннями, знаннями, навичками, тобто володіти інтелектуальним капіталом, який є поряд з економічним

середовищем та ІКТ-інфраструктурою одним із головних факторів інформаційного суспільства. Відомо, що якщо доступ до можливостей використання ІКТ та електронних послуг визначається у більшій мірі рівнем економічного розвитку, міста поселення, то різноманітність і зміст цих можливостей і послуг істотно визначається рівнем розвитку людського потенціалу. З метою забезпечення стійкого позитивного розвитку інформаційного суспільства найважливішу роль відіграє постійне зростання людського потенціалу (капіталу), потенціалу у сфері науки, техніки, технологій, дослідно-конструкторських робіт, що мають високу кореляцію з розвитку ІКТ.

Список використаних джерел

1. Власенко Ф. П. *Віртуальна реальність як простір соціалізації індивіда*. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 2014. Вип. 56. С. 208-217.
2. Воронкова В. Г., Соснін О. В. *Формування інформаційного суспільства в Україні: виклик чи потреба часу?* Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 2015. Вип. 60. С. 13 – 24.
3. Воронкова В. Г., Нікітенко В. О. *Сучасна геокультура як соціокультурний феномен культурної глобалізації*. Гілея. Київ. 2013. Вип. 72. С. 487 – 492.
4. Воронкова В. Г., Максименюк М. Ю. *Саморозгортання організації як складної ієрархічної системи в умовах стохастичності інформаційного суспільства*. Гілея. Київ. 2016. Вип. 111. С. 143 – 148.
5. Кивлюк О. П. *Освітня культура інформаційного суспільства в контексті глобалізаційної реальності*. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 2016. Вип. 67. С. 225 – 232.
6. Кивлюк О. П. *Моделювання інформаційних процесів в контексті інформатизації суспільства*. Гілея. Київ. 2014. Вип. 80. С. 222 – 226.
7. Кивлюк О. П. *Глобалізація та інформатизація освіти в предметному полі філософії освіти*. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. 2014. Вип. 57. С. 192–200.
8. Кириченко М. О. *Інформатизація як фактор оптимізації ідеології інформаційного суспільства та забезпечення його сталого розвитку*. Scientific Journal «ScienceRise : Pedagogical Education». Харків. 2017. № 1 (9). С. 46–50.
9. Максименюк М. Ю., Нікітенко В. О. *Інформаційно-комунікативне суспільство як різновид складної соціальної системи і взаємодії*. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 2016. Вип. 66. С. 266 – 278.
10. Мельник В. В. *Формування концепції інформаційного менеджменту: сутність, задачі, основні напрями розвитку*. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 2014. Вип. 56. С. 208 – 217.
11. Нікітенко В. О. *Геокультурні цінності в умовах сучасного світового розвитку : соціально-філософський вимір*. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 2013. Вип. 54. С. 266 – 280.
12. Пожуєв В. І. *Глобальне інформаційне суспільство як новий соціальний та економічний феномен XXI століття*. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 2013. Вип. 52. С. 5–14.
13. Пунченко О. П., Лазаревич А. А. *Інформатизація як засіб репрезентації інформаційних ресурсів суспільства*. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 2015. Вип. 63. С. 21-30.
14. Соснін О. В., Воронкова В. Г. *Інформаційно-комунікативний розвиток соціуму як цивілізаційної парадигми XXI століття*. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії. Запоріжжя. 2015. Вип. 62. С. 24-31.
15. Соснін О. В., Воронкова В. Г., Ажажа М. А. *Філософія гуманістичного менеджменту (соціально-політичні, соціально-економічні, соціально-антропологічні виміри): Навчальний посібник*. Запоріжжя: Дике поле. 356 с.

REFERENCES

1. Vlasenko, F. P. (2014). *Virtual reality as a space of socialization of the individual. Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Issue 56. 208-217 [in Ukrainian].*
2. Voronkova, V. G., Sosnin A.V.(2015). *Formation of information society in Ukraine: challenge or need time? Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Issue 60. 13-24 [in Ukrainian].*
3. Voronkova, V. G, Nikitenko, V. O. (2013). *Modern geokul'tura as a sociocultural phenomenon of cultural globalization. Gileâ. Issue 72. 487-492 [in Ukrainian].*
4. Voronkova, V. G. (2012). *Philosophy the development of modern society: theoretical and methodological context. Monograph. Zaporizhzhya : RVV ZDIA, 2012. 262 s. [in Ukrainian].*
5. Kyvliuk, O. P. (2016). *Education kul'utra information society in the context of the reality of globalizacijnoi. Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Issue 67. 225–232 [in Ukrainian].*
6. Kyvliuk, O. P. (2014). *Modelling of information processes in the context of the information society. Gileâ. Issue 80. 222-226 [in Ukrainian].*
7. Kivlúk, O. P. (2014). *Globalization and Informatization of education in the subject field of the philosophy of education. Humanities Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Issue 57. 192-200 [in Ukrainian].*
8. Kyrychenko, M. O. (2017). *Informatization as a factor of optimizing the ideology of the information society and ensuring its sustainable development. Scientific Journal «ScienceRise : Pedagogical Education. Issue 1 (9). 46–50 [in Ukrainian].*
9. Maksimenúk, M. Yu. and Nikitenko V. O. (2016). *Informational and communicative society as a kind of complex social systems and interaction. Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Issue 66. 266-278 [in Ukrainian].*
10. Melnik, V. V. (2014). *Formation of the concept of information management: essence, objectives, main directions of development. Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Issue 56. 208-217 [in Ukrainian].*
11. Nikitenko, V. O. (2013). *Geokulturni values in today's world development: a socio-philosophical dimension. Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Issue 54. 266-280 [in Ukrainian].*
12. Požuêv, V. I. (2013). *Informacijne Globalne suspilstvo Jak socialnij Ta ekonomichnij a new phenomenon of the 21 century. Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Issue 52. 5-14 [in Ukrainian].*
13. Puchenko, O. P. and Lazarevich, A. A. (2015). *Informatizacija Jak zasib reprezentacii informacijnih resursiv suspilstva. Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Issue 63. 21-30 [in Ukrainian].*
14. Sosnin, O. V. and Voronkova, V. G. (2015). *Informational and communicational development society as the civilizacijnoi paradigm of the 21st. Humanitarian Bulletin of Zaporizhzhya State Engineering Academy. Issue. 62. 24-31 [in Ukrainian].*
15. Sosnin, O. V., Voronkova, V. G. and Ažaža M. A. (2016). *The philosophy of humanistic management (socio-political, socio-economic, socio-anthropological dimensions): a training manual. Zaporozhye: Wild field, 2016. 356 s. [in Ukrainian].*

МЕЛЬНИК В. В. – кандидат философских наук, доцент кафедры управления, информационно-аналитической деятельности и евроинтеграции, Национальный педагогический университет имени М. П. Драгоманова (Киев, Украина)

E-mail: doc.v.melnik@mail.ru

ИНФОРМАЦИОЛОГИЯ КАК НАУЧНО-КОНЦЕПТУАЛЬНО-ПРАКСЕОЛОГИЧЕСКАЯ ПАРАДИГМА РАЗВИТИЯ ГЛОБАЛЬНОЙ ИНФОРМАЦИОННОЙ СИСТЕМЫ XXI ВЕКА

Актуальность темы исследования в том, что раскрыта сущность и значение информациологии, которая представляет собой теоретическую и практическую основу информационного обеспечения управления организацией. Выявлена сущность информациологии как самой важной парадигмы XXI столетия, которая влияет на развитие Интернет как глобальной информационной системы. Главная цель – концептуализация информациологии как основы информационного обеспечения управления организацией в условиях становления и развития глобальной информационной системы. Методология – информациологический подход, который позволяет глубоко проникнуть в сущность информационного общества и выявить его проблемы. В основе исследования – выявление принципа развития глобальной информационной системы, в основе которой информационное обеспечение управления организацией. Научная новизна исследования – новые проблемы информационного обеспечения управления организацией, рожденных эволюцией Интернета, который повлиял на развитие информационной системы. Доказано, что информациология, Интернет и глобальная информационная система тесно связаны между собой. Теоретическое и практическое значение работы в том, что это самая современная проблема, которая развивается у нас на глазах. Вывод – раскрыты концепты информациологии как основы информационного обеспечения управления организацией в условиях становления и развития глобальной информационной системы; показана эволюция Интернет как глобальной информационной системы; выявлены направления информационного обеспечения управления организацией в условиях глобальной информационной системы. Доведено, что информациология способствует обеспечению национальных интересов высокоразвитых стран,

улучшению управляемости экономики, служит развитию наукоемных производств и высоких технологий, увеличению производительности труда, усовершенствованию социально-экономических отношений, обогащению духовной жизни и дальнейшей демократизации общества.

Ключевые слова: информациология, информационное обеспечение, управление организацией, Интернет, глобальная информационная система.

Melnyk, Victoria – PhD in Philosophy, Associate Professor of Department in management information and analytical activities and European Integration, National Pedagogical Dragomanov University (Kyiv, Ukraine)

E-mail: doc.v.melnik@mail.ru

INFORMATION SOCIETY AS A SCIENTIFIC-CONCEPTUAL-PRACTITIONOLOGICAL PARADIGM OF THE DEVELOPMENT OF THE GLOBAL INFORMATION SYSTEM OF THE XXI CENTURY

The relevance of the research topic is that the essence and importance of informatics is revealed, which is a theoretical and practical basis for information management of the organization. The essence of information science as the most important paradigm of the 21st century is revealed, which influences the development of the Internet as a global information system. The main goal is the conceptualization of information science as the basis for information management of the organization in the conditions of the formation and development of the global information system. Methodology is an informational approach that allows deep penetration into the essence of the information society and reveals its problems. The research is based on the identification of the principle of the development of the global information system, based on information support for the management of the organization. Conclusion - the concepts of information science as the basis of information support for the management of an organization in the conditions of the formation and development of a global information system are disclosed; the evolution of the Internet as a global information system; the directions of information support of the organization management in the conditions of the global information system are revealed. It is reported that information science contributes to the national interests of highly developed countries, improves the manageability of the economy, serves the development of science-intensive industries and high technologies, increases labor productivity, improves socio-economic relations, enriches spiritual life and further democratizes society.

Key words: information science, information support, organization management, Internet, global information system.

Стаття рекомендована до публікації д.філософ.н., проф. О.П. Пунченко (Одеса, Україна)

Надійшла до редколегії: 16.08.2017

Прийнята до друку: 21.08.2017

Мельник Вікторія Володимирівна, кандидат філософських наук, доцент, доцент кафедри управління, інформаційно-аналітичної діяльності та євроінтеграції, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгманова (Київ, Україна), вул. Яблонської, б. 1, кв. 142, Київ 03058 Україна 03058, E-mail: doc.v.melnik@mail.ru, ORCID 0000-0001-5976-5823